

Anul I.

Nru. 2.

MINERVA

Țiară

LITERARĂ BELETRISTICĂ și de DISTRAȚIUNE.

Cuprinsul:

1. *Visiunea*, poeziă de *Traian H. Pop*; — 2. *Scrisori literari*, de *Preotul Macaveiu*; — 3. *Destinul*, novelă originală de *Paulina C. Z. Rovinar*; — 4. *O căsătorie rară*, noveletă de *F. T.*, tradusă de *Camilă B...*; — 5. **Literatură populară**: *Doine din Bănat*, culese de *Alexandru Munteanu alui Vasiliu*; — 6. *Din caracterele lui La Bruyère*, comunicate în românește de *I. Barișiu*; — 7. *Diverse*; — 8. *Necrolog*; — 9. *Posta redacției*; — 10. *Anunțuri*.

PROPRIETARU, EDITORU și REDACTORU RESPONSABILU

George Curteanu.

BISTRITA,
Tipografia Carolu Orendi.
1891.

„MINERVA“

diarü literarü, beletristicü și de distracțiune,

apare în Bistriță în 1/13 și 15/27 a fie-cărei luni în numerî câte de 1—1½ cöle, și costă pe anulü întregü 4 fl., pre jumătate de anü 2 fl., pre unü pătrarü de anü 1 fl.; pentru străinătate pre anulü întregü 10 franci, pre jumătate de anü 5 franci.

„MINERVA“ se va folosi cu puține exceptiuni de ortografa Academiai române și va publica articuli literari, poezii, romanuri și novele, parte originali, parte traduse din scriitorii celebri europeni, schițe, piese teatrale, recenzii, suvenirî de călătorii ș. a.; — va publica din literatura populară: cântece, descântece, balade, basme, povești, datini din poporü ș. a.; va petrece cu atențiune viața socială a Românilorü de pretutindeni, pentru care scopü va publica corespondințe atätü din patriä, câtü și din străinătate și va tine în curentü pre publicülü cetitorü și cu noutățile mai însemnate, ce se vorü petrece atätü la noi, câtü și afarä de hotarüle patriei. Cu unü cuvântü föia „Minerva“, angajändü de colaboratori pre unii dintre cei mai cunoscuți și probați scriitorii, sperä a puté oferi onoratului publicü cetitorü o lecturä plăcutä și disträgătoare.

Pentru ca și cärturarii cu mijlöce materiali mai modeste se pätü avé o lecturä plăcutä și instructivä, redacțiunea Minerrei este aplicatä a acorda și reduceri în prețulü de abonamentü, avëndü a se împärtäși de aceste reduceri teologi, studenți de ori-ce categorii, învățatori, militari dela sergenți în josü, sodali; precum și plugarü cu mai pučinä dare de mână.

Colectanții vorü primi totü alü cincelea esemplarü grätuitü.

Ne luämü deci voia a apela la onoratulü publicü românü, rogändu-lü, ca in vederea scopului, ce-lü urmärimü, se binevoéscä a ne sprijini cu binevoitorulü sucursü moralü și materialü.

Redacțiunea „Minervei“.

Fundată în 1891.

BCU Cluj / Cluj University Library Cluj

TIPOGRAFIA CAROL ORENDI,

Fundată în 1891.

Bistriță, piața mare Nr. 34,

este aranjată după stilulü celü mai nou și cu literile cele mai frumoșe și mai coröspundătoare pentru limba română, și tot-odată pentru de a puté îndestuli pe Onor. Publicü, nu am crușatü nici ostenelä, nici cheltueli de a-mi puté câștiga in tipografia cele mai noușe mijlöce tehnice și totü felinlü de caractere (soinri) de litere din cele mai moderne: pentru efeptulrea corectä a lucrü-ilorä insä am angajatä conducătorü de tipografia romänü.

Acestü stabilimentü este pusü in pozițiunea de a puté esecuta ori ce fel de comande atätü in limba romänä, câtü și germänä, maghiarä etc. cu promptitudine, acuratețä și cu prețurile cele mai moderate, precum:

IMPRIMATE ARTISTICE

in aurü, argintü și ori ce fel de colorü;
circulare, adrese, compturi, scrisori,
cuverte, prețuri-curente, afișuri de töte
mărimile și diverse anunçuri.

Programe elegante.

invitatori la petreceri si baluri,

bilete de vizitä
de diferite formate.

Bilete de logodnä

și nuntä, bilete de inmormântare și
totü felinlü de tipärituri,

atätü pentru oficii câtü și pentru persöne
private.

Cărți de sciința

literaturä și didactice;

statute, foi periodice, tarife
comerciale, industriale, de
hoteluri și restaurante; registre
si imprimate pentru töte speciile de servicii.

In fine rogü pe Onor. Publicü de a më sprijini in intröprimderea mea cea nouä, onorändu-mé cu comande câtü mai numeroșe, pentru caü asiguru o efeptuie corectä, frumoșä, punctualä și cu cele mai moderate prețuri.

Cu stimä

Carol Orendi,
tipografü.

MINERVA

Diaru literarü beletristicü și de distracțiune.
Apare în 1 (13) și 15 (27) a fie-cărei luni.

Prețul de prenumerațiune pentru Austro-Ungaria:
Pre anulü întregü 4 fl., pre jumătate de anü 2 fl.,
pre unü pătrarü de anü 1 fl.
Pentru România și străinătate:
Pre anulü întregü 10 fr., pre jumătate de anü 5 fr.

Proprietarü, editorü și redactorü responsabilü :
George Curteanü.
—♦♦—
Redacțiunea și Administrațiunea:
Bistriță, Str. Iemnelorü Nro 28.

Scrisori nefrancate nu se primescö. Manuscripte
nu se retrimittü.
Prețulü inserțiunilorü: O seriä garmond pe o
colönă 6 cr. și 30 cr. timbru pentru o publicare.
Publicări mai dese după tarifü și invoieälä.

V i s i u n e a .

Sub povara cugetărei
Capu-'mî cade linü pe mesä;
Främëntatu-'sü de-o simțire
Și de-o lege ne'nțelėsä.

Linișcea, copilä bländä,
Șede 'n unghiü și-ascultä, linü
Țirüitul unui grierü
Îngänatü de-alü meu suspinü

Din schinteile din sobä
Nice una nu mai este,
Au sburatü, ca nesce visurü,
Cu a ñinelorü poveste.

Dupä multä främëntare
Më trezesce, buimăcitu,
Främëtü linü, ce se aude
Mai diuosü mai deslușitü.

Fruntea mî-o ridicü și cantü
Înapoi, dar ce minune!
La ferestra mea se vede
O cerescä visiune.

Se înalță totü mai tare,
O privescü înspäimëntatü;
Ea se pare coboritä
Din alü stelelorü palatü.

Vir schintei räsarü din ochi-i
Și-'mî zimbesce visätöre,
Er din sinu-i albü, ca spuma,
Smulge flöre după flöre.

Și c'unü firü de perü de aurü
Lęgä-le în micü buchetü,
Mi-le 'ntinde cu iubire
Și-mî șoptesce apoi încetü:

„Vin'o sē te smulgü din trista,
„Sarbēda streinätate,
„Unde gânduri te främēntä,
„Unde inima-țî se bate

„De unü dorü fără de marginü,
„Dorü de țerä, dorü cumplitü;
„Sum feciöra libertăței,
„Dupä tine am venitä!“

Đice, mâna și-o întinde,
Eu më scolü sē-i fugü în brațä,
Unü minutü însē; — și lacremi
Curgü în riuri pe-a mea fașä,

Fruntea 'n gratii se isbesce
Și simtü chinü ucidătorü,
Când cu glasü 'necatü în lacrimi
Îi șoptesce încetisorü:

„O de ce-ai venitü, feciörä,
Sē-mî deșteptü închipuirea?
Nu veđi tu că nu se pöte
Sē-țî urmezü, nu!

„Siluirea

„Drugü de fierü înțepenit'a
„In feresstri și la porți;
„Pentru fi libertății
„Ai robiei fi suntü morți!“

„Nu vedî mîna mea slăbită
„Gratiile reci cum strînge,
„Și privind-ți ochii mîndri
„N'audi inima-mî cum plînge?

„In zădar mă chemî cu dulce
„Fața 'n sinu-ți se-mî ascundă,
„Căci paharul suferinței
„Nu-i goliți până la fundă!“

Ca o rață luminosă
A' sburatu! — Când o se vie
Să mă cheme ér în brațe-i,
S'o privescú cu duioșie?!

Și cu ochii ei albaștri
Și cu zîmbetu-i ceresc
Să-mî aducă fericirea
Césurilor ce dorescú!

Sub povara cugetărei
Capu-'mî cade ér pe mesă;
Frământatu-'sú de-o simțire
Și de-o lege ne'nțelésă

Linișcea, copilă blândă,
Șede'n unghiu și-ascultă, lină
Tîrîitul unui grieru
Îngănatú de-alú meu suspinú!...

Seghedinú, 1891.

Traianú H. Popú.

Serisori literari.

II.

Iubitulú meu! Critica dreptă, severă și care purcede dela autoritate competentă face de scapă péna din mîna mulți dintre scriitorii noștri, cari lipsiți fiindú de studiulú necesarú, nu au nici vocațiunea de a figura ca atari. Er adevératulú criticú cuprinde cu mintea sa ageră pe literații noștri cu buní cu réi, dándú fie-cărui partea, ce i-se cuvine.

Dorința mea ar fi ca tu se poți sta cu fruntea rădicată înaintea ori-cărui criticú. Că poți se aibi și lucrări mai pucínú reușite, pe lângă o majoritate covirșitoare de piese bune, acésta o admitú. Chiar și în lucrările clasice încă aflămú umbre. O lucrare însé, care e îngropată în întunereculú confusiei și a „beției de cuvinte“ nu merită nici a fi cetită, dar nici tipărită. Ér dacă majoritatea lucrărilorú unui autorú suntú confuze, acestea ne dovedescú o persónă cu pucínă judecată...!!

Ca fie-care omú tinérú, ți-ai începutú activitatea literară prin poesiă. —

În puținele tale poesii am observatú talentú, ér în comparare cu viața ta am observatú și lipsa unui studiu seriosú.

Mulți dintre cei ce se încercă în „poesiă“ purcedú de acolo, că Românulú e nascutú poetú. Ei bine, atunci suntemú cu toții poeți, chiar fără poesii. Ce eróre capitală!!

Poetulú nu trebuie se uite disa lui Shiller „Poesia este artă. Ea are natura de modelú și dreptú scopú plăcerea.“

Dacă poesiă e artă și dacă ea are natura de modelú, atunci adevératulú poetú este pictorulú naturei. Și după cum frumșeța unui tablou e cu atátú mai aplaudată și mai admirată, cu câtú pictorulú scie mai bine imita natura și îmbina colorile, chiar așa și poesiă e cu atátú mai atrăgătoare și mai îmbrătoșată de cetitori, cu câtú prin frumșeța ei va puté ifluința mai multú asupra simțemintelorú nóstre.

Intențiunea mea însé nu este, ca în acésta direcțiune să-ți descoperú condițiunile poesiei, eu presupunú, că acéste le-ai studiatú până a nu compune cea dintâiu poesiă...!?

Eu presupunú, că tu scii, că prosodia este măsurarea silabelorú; presupunú, că tu scii, că din silabe se compunú pecióre. Presupunú, că tu scii, cum se procede la măsurarea silabelorú.

Dici, de doué silabe suntú: **iambulú** \cup —; **trocheulú** — \cup ; **spondeulú** — —; ér de trei silabe: **anapestru** \cup — —; **dactilulú** — \cup \cup ; **amphibrachiulú** \cup — \cup ; pe acésta cale purcedi în arangiamentulú ideilorú tale fie în poesiă epică, fie în cea lirică, fie în cea didactică.

Îmi permitú a-ți trage atențiunea asupra speciilorú de poesiă, studiindu-le din fundamentú și totodată cetindú — numai cetindú, fără a imita, séu a imprumuta — pe cei mai buní autori germani, francesi, englesi și italieni. Clasicii acestorú popóre ca și cei latini și greci se-i studiezi, dacă nu în limba lorú originală celú pucínú în una din limbile, în cari se află cele mai bune traduceri.

Nici nu mă indoiescú, că însu-ți vei recnósce totala ta necunoscința intrinsecă a autorilorú clasici din sinulú popórelorú amintite mai susú. Eu sustinú părerea acea, că pe câtú timpú unulú sau altulú dintre poeții noștri se mărginesce numai la cetirea operelorú d-lorú Alexandri, Eminescu, Mureșanú Bolintineanú, Vulcanú, Vlăhuța séu Ne-nițescu, nu se va puté perfecționá nici-odată în arta poesiei. Ci, respectivulú va fi unú bunú versificatorú, nu va fi însé nici-odată vrednicú de numele de poetú.

Ună atare versificatoru va cânta prin deci de versuri o idee, pe care unul dintre poetii de mai susu o-a exprimat prin două cuvinte, sau multu prin unu unicu versu. Ună atare studiu nu însemnă progresu literaru, ci amăgire poetică. Er eu sum siguru, că unui atare poetu ii înghetă mâna pe liră, la cea de ânteu suflare aspră a criticei. Nici nu mă miru.

Ca să nu fii nenorocitu în poesiă ai necondiționatu lipsă de studiu. Numai unu studiu aprofundatu; unu studiu făcutu cu multă seriozitate va fi în stare se de gândirei tale o altă direcțiune mai sănătoșe și mai puternică. Fără studiu — cu câtu vei scrie mai multu, cu atâta vei scrie mai rău; cu atâta te vei amăgi mai multu și pe tine, ca și pe cetitoru.

Vai și câtu este de sdrobitore amăgirea!!

Dar este sdrobitore nu numai pentru „poetă” ca atare, dar este sdrobitore pentru însuși publicu, care urmăresce, așa dicendū cu interesu, activitatea literară a respectivulu poetu.

Deci, ca să nu fimu nici „amăgiți” și ca se nu fie nici „amăgitori”, avemu datorința se lucrămū din tôte puterile, ca să ne redicămū din cerculū mărginitu alū cunoscînțelorū; se ne punemū pe bazele reale a muncii serioșe.

Munca serioșă se pretinde înse, mai ânteu dela scriitorii noștri de ori-ce categoriă. Scriitorii bunī și cu multe cunoscînțe — vorū forma și unū publicu cetitorū alesū, care elū de elū va sci judeca și apreția valoarea literațilorū sei.

Vorbindū de literați trebuie se înțelegemū omeni cu cunoscînțe profunde și cu multă chibzuela în lucrările lorū. Adevăratulū literatu nu e nici plagiatoru, dar nici unū diletantū de srbători.

Er despre diletanții literari se exprimă genialulū Goethe în chipulū următorū: „Diletantulū sare scările, rămâne pe o anumită treptă, care elū o consideră ca țintă, și se ține în dreptū de aci a judeca totulū, și astfelū elū împedecă perfectibilitatea.

„Elū își impune singurū necesitatea de a lucra după regule false, pentru-că nici ca diletantū nu pôte lucra fără regule, er regulele adevărate și obiective nu le cunșce.

„Elū se abate totū mai multū dela adevărulū obiectivū și se perde într'unū labirintū subiectivū.

Diletantismulū lipsesce arta de elementulū ei și-i strică publiculū desbracându-lū de seriozitate și rigore.”

Er în ce privesce poesiă și pe poetulū diletantū se exprimă astfelū: „Aici este mai mare pericolulū, decâtū la alte arte, de a schimba adecă o simplă aptitudine diletantă cu o adevărată vocațiune artistică, și când se întemplă acēta, atunci

subiectulū (poetulū) se află în pozițiune cu multū mai rea decâtū la ori-ce altū diletantismū, pentru că esistența lui este atunci o deplină, nulitate; căci unū poetū nu este nimicū, când elū nu este seriosū și artisticū.

Și erăși: „Toți diletanții suntū plagiari. Ei sulevză și distrugū deja în limbă și în idei ori ce operă originală, imitându-o măimutându-o și cārpindu-și goliciunea cu ea. Astfelū încetū-încetū limba se îndopă cu frase și formule furate de ici de colo, cari nu spunū nimicū și poți ceti carti întregi bine stilisate, cari înse nu cuprindū absolutū nimicū. În scurtū diletantismulū apucându elū de-asupra, profanēză, tăvălesce și umileșce totū ce este în adevărū frumosū și bunū în poesiă.” (veđi Ar. Densușianu. Cercetări literare p. 483—485.)

Etă iubitulū meu motivele, cari mă îndemnară a-ți adresa aceste scrisori. Nu voiescū ca să fii unū diletantū; nu voiescū nici ca să fii tu însu-ți amăgitulū și amăgitorulū publiculu cetitorū și în fine dorința mea este ca să te ferescū de critica adevărată, care pētrundēndū spiritulū încercărilorū tale poetice nu numai să te alunge din olympū, dar în cele din urmă chiar să te osēdescă în abisurile infernului.

Eu ți-am indigitatū calea — atērnă dela tine dacă o vei urma seu nu. Atērnă dela aptitudinile tale dacă merită numele tēu se ocupe unū locū de frunte între literații noștri. Mē voiu bucura înse dacă voiu sci, că am contribuitū și eu la perfecțiunea ta. Salutare

Seghedin, 1891.

Preotulū Macaveiu.

Destinulū.

✻ Novelă. ✻

(Urmare.)

„Nu știu cari suntū opiniunile d-tale asupra mea; m'ai gasi prea fără inimă și fără educație, dacă așū sta indiferentū la tôte aceste acțiuni mărcțe, de cari inimile nobile se facū capabile și cari facū, ca nouē junilorū mai alesū să ni-se bată inimile...”

„Acēta mărturisire face onore tineretēi d-tale.”

„Dar”, reluă elū;

— „Sensulū cuvintelorū mele te-a făcutū ore cum se mă credi mai pușinū conscientiosū cātră acea, ce mi-ar sacrifica ardōrea, poesiă simțemintelorū sale? cātră acea, ce mi-ar sacrifica liniscea ei chiar? Nu, dōmna mea; nu te îndoi vre-odată de loialitatea mea! — Reserva mea înse provine de acolo, că eu nu mă potū încrede aceștei fericiri din cauza egoismulu meu.

„Timpulū te va schimba,” dișe Zoe.

„Pôte!“ întrerupse elu îndoiosu.

„Cređr“ — reluă Cordescu după unu momentu de întârziere, — „după principiulu d-tale, că omulu nu pôte iubi decătu o singură dată în vieța lui . . . ?

„După morală da, d-le; nu însă după natură și după împrejurări . . . dacă mai alesu inima a fostu pe deplină vindecată; dacă cugetulu păstrează încă iluziuni, dacă primul obiectu se pôte înlocui . . . În natură ca și în inima omenescă, unde clocotescu cele mai ciudate pasiuni, știința nu va poté pătrunde și remediă; morala cu tôte principiile ei de regenerare, de a aduce adecă pe omu spre perfecționare — spre idealismulu sterpu, nu va reuși. Scôte din natura omenescă sentimentulu, ardorea, credința, inima cu tôte nobilele ei porniri și căercă atunci, ôre de ce va mai fi capabilă materia? Ș'apoi degradându-și omulu natura prin cea mai aspră resemnare, înăbușindu foculu inimei și alu cugetării: — ôre acesta va se đică omulu moralu-idealu? Acesta este scopulu civilizațiunei, alu legiloru nôtreci? În literatură, în teatru, amorulu cântat, reprezentat a devenit unu ce necesaru, unu obicei ca și în deprinderile nôtreci. Oh! dar câtă perfectibilitate nu amă atinge noi când din elu amă face unu cultu ér nu unu mijlocu de petrecere, de distrugere a credinței și simțirei omenesci. Influența orgoliului mai multu decătu ori-ce ne face indiferenți și batjocoritori, ingrati și réi chiar!“ . . .

Ea tăcu — Cordescu rămase în atitudine de mai'nainte.

Cordescu era unu june adorabilu; sub aparințele unei veselii și maniere frivole trecea de unu naturelu ușoru nepăsătoru, fericit; în acțiuni mari însă se găsia în caracterulu său, în cugetarea sa, unu tondu de idei temeinice și rezolote; o firmitate de voință, o dosă de bunătate, de umanitate chiar, care constitue în scurtu pe omulu cu spiritulu cultivat, omulu conscientiosu și cu inima ferită de aparentele, sub care se ascunde de ordinari degradarea morală. Amiculu său Nicu făcuse Zoei oglinda sufletului acestui omu, pe care acum îl onora cu familiaritatea ei. Dênsa viețuise admirându caracterele superioare, nutrindu în sufletulu ei dorințe înalte — i plăcuse celu puçin să le revadă în visurile sale, decă ele nu putuseră deveni realizabile. — — — — —

Tôtă poesia, totu facmeculu uoptiloru frumoșe de veră dispăruse de multu; căldurei dătătoare de vieță, aerulu îmbalsămitu, ce ni mângăia fața, susurulu apei, frémétulu de frunđe, concertelor a mi de păserele, ce se sbeguiu altă-dată vesele prin dumbrăviorele recoroșe: urmase o tăcere jelnică; apoi unu vântu cobitoru și violentu întunecase ultima rađa de sôre, imprăsciasc frunđișurile uscate, ce acoperiau câmpia și pădurea, pâlise ultima flôre a tòmnei; în scurtu acelorü dilu de poesiă succedase acum unu timpu posomoritu și rece.

Era în luna lui Noembre.

Zoe Viorescu trăise într'o perpetuă intimitate cu

dôrna Elisa Doreanu. Bască amicitiei lorü era unu acordu de idei, o afecțiune reciprocă. Acum ca întotdeauna, pe când afară elementele se luptau furiôse, ele stau într'o cameră grupate pe lângă sobă și aci lângă acestu focaru își petrecea lungi ôre de meditație perđându-se în amintiri și confidințe...

Elisa era cu vre-o câțiva ani mai ténără ca Zoe, însă seferințele îi înăspriseră caracterulu. Melancholia, tristețea chiar îi erau răspândite chiar pe simpatica ei figură. Disgustulu, ce sta intipăritu pe buze pâlia tinereța ei. Fruntea brăsdată de cugetări și suferințe îi dau unu aspectu de bătrânețe — bătrânețe însă înainte de timp. Cu tôte acestea Elisa avea încă o figură adorabilă și ô inimă incapabilă de a face cuiva vre-unu réu. Entusiasmulu cugetării ca și alu nobilei sale inimii de multe ori o făcea să planeze într'o lume nematiculată, ideală, unde uitându de infamiă, de nedreptățile sorței își regăsia acolo pe acele ființe necunoscute încă, pe cari înselu iubia în imaginațiunea ei purtată pe aripele visării și ale speranței. Sufletulu ei ardătoru îmbătat de acele delicii cereșci străbătea în viitoru nesigurü. . .

Acestea erau singurile ei ôre de fericire.

Elisa rămăsese orfană din copilăria. Lipsită de afecțiunea și prevenințele părintesci, lipsită chiar de unu rađimü ea se deprinsese a îndurá adversitățile sorței și-și comentase tôte sentimentele pentru vieța conjugală, unde spera să și-le realizeze. La 18 ani rudeniile ei o măritară după unu bătrânü, care prin averea și pozițiunea lui ar fi pututu îndeplini modestele exigențe sau aspirațiuni ale unei fete cu educațiune, ca Elisa. Dar nu numai, că din tôte punctele de vedere nu fü corectă față de dênsa, dér încă nici nu o iubi și prin urmare în locu de fericirea dorită prin deprinderile, ce contractase din junețe, îi făcea vieța nesuferită? Recunoștința însă, că o scăpase de suferințe mai crude, ca acelea ce îndurase odată prin casele străinilorü, o făcea să se resemneze și să găsescă mângăerea numai în sufletulu său. Deși descuragiată, perđută cu totul în chaosulu unei vieți fără plăcere fără farmecü și fără scopü ea avea însă ca o nobilă compensare amicitia Zoei. În dulcea lorü intimitate cele doué amice își petreceau cea mai mare parte a anului la moșiile lorü, cari se învecinau. Ani se scurgeau astfel. Filosofându împreună găsiu dulcetta și răspasu în frumșetele naturei și în studiu; ér uitarea de momentu o găsiu câte-odată în chaosulu societăței. — — — — —

Intr'una din serile de érnă Nicu Lunceanu și amiculu său Cordescu, care se transferase acum în orașelulu, unde locuia Zoe Viorescu și amica sa Elisa Doreanu, venise să participe cu totü la ô petrecere unde Zoe intrunise o societate numérosă în onôrea verului său Nicu.

(Va urma.)

O căsătorie rară.

* Noveletă de F. T. tradusă de Camilă B... *

Ca bărbat june trăisem câțva timp singur și retras într'unu micu orașel provincial. E de prisos să mai spun, că adesea mi era grozav de urit, cu atât mai vârtos, că nu-mi fusese cu putință să aflu o familie simpatice în mijlocul, căreia aș fi mai putut petrece din când în când câte nău césu plăcutu.

Audisem din mai multe părți vorbindu-se despre frumșea orbei Elvira T., care încă trăia retrasă la părinții ei, în distanță de o jumătate de oră de acelașu oraș. Întâmplarea aduse cu sine ca să fiu recomandat d-lui T., care află plăcere în persoana mea. Elu era un bărbat cult și un conversator escelent, dar din fatalitate invalidu de totu, din care causă nici nu putea eși prea multu pe afară, pentru ca să guste plăcerea de conversațiune cu amici și cunoscuți buni, care pentru astfelu de omen devine o necesitate. Fica lui Elvira era de mai multu timp orbă de totu.

Aci mi-se oferi în fine ocașiunea a implini două lucruri. Puteam adevă să mă scap de uritul seriloru de singurătate și în acelaș timp a ferici prin acésta pe alții. Am primitu deci cu plăcere invitarea venerabilulu domn și-lu cercetam desu ca să petrecem împreună lungile nopți do érnă. Imi făcusem de obicei a ceti acestei familii amabile schițe interesante de prin diare și în scurtu timp i devenisem atât de nedispensabilu, încâtu acum mai nu știu, ce ar fi începutu fără mine.

Elvira nu se arăta nici ea a face excepțiune dela regula generală, că cei ce suferu cu corpul suntu foarte simțitori. La începutu mă temeam chiar a vorbi cu dēnsa, pentru ca nu cumva să-mi scape vre-o alusiune, care să ofenseze sentimentele ei. În decursulu timpulu însă învățărăm a ne cunoște totu mai bine și a ne înțelege și ea mă rugă adese să mă așed lângă ea și să povestim, când lectura se terminase și cei „betrân“ să aședaseră la unu joculețu de cărți.

„Voiesc să ne înveselesc puțin“, imi diase ea într'o di, „și pentru aceea îți pierdi frumosele d-tale ore de séra cu noi. Adese m'am mirat, că vederea feței mele eternu melancolice nu te-au alungat încă de aci.“

O asigurai, că aceste seri pentru mine suntu totu așa de plăcute ca și pentru familia ei, nu retăcui însă, că silința ce-mi dam ca să fiu distrăgătoru izvora din dorința de a lumina încâtva nóptea vieței sale.

Din acelu momentu ea imi arăta mare încredere și-mi împărtășia toate cugetările ei fără nici o rezervă.

Ah! d-ta poți vorbi de fericire“, diase ea odată. „D-ta care poți vedé, poți se gustezi plăcerile naturei, care strălucesce de color și lumină. Eu d'abia mai păstrețu o palidă aducere aminte de toate acele frumșei, pe cari d-ta le veți în fie-care di. D-ta ști, că eram d'abia de opt ani, când m'am perdut lumina ochiloru. Acum sunt de douăzeci și trei. Inchipuesce-ți numai — suntu cincisprezece ani, de când dureză nóptea acésta pentru mine! Póte că-ți va păre ridicul, dar când nu demultu am eșit pe pipăite din camera de durmitu a mamei mele, mâna mea atinse din întâmplare oglinda. M'am aședat înaintea ei, mi-am desprinsu pērul și m'am frisat. Cățu de multu doria, ca oglinda să imi reflecteze pērul și să știu ce colóre are pērul meu. M'am perdut chiar în aiurări visătoare despre ceea, dacă fața mea în realitate e așa cum mi-o inchipuesc eu. Dar înzădar oglinda rămase mută și de necețut, dar de astă-dată curatul adevăr — ea nu voia să mă măguléscă.“

Nu multu după acésta conversare am părăsitu orașelul în afaceri și nu m'am reținorsu, decâtu numai după câteva luni. La întâlnirea cea mai de aproape Elvira mă chemă ca de obicei să mă așed lângă ea și-mi șopti, că are să-mi facă o împărtășire de importanță estra-ordinar de mare.

„Nici nu știu cum să încep“, diase ea, „și sum convinsă, că vei rîde de nebunia mea. Vei crede fără îndoielă, că de-odată cu vederea am perdut și o părți-cică din minte. Dar fii răbdător și ascultă-mă.“

„Iubesc!“

„Da, da, e purul adevăr: eu acésta faptură miseră și orbă, iubesc așa de călduros ca și fata cea mai tēnără și mai impresionabilă, care d'abia a părăsit pensionul. Simtu, că d-ta rîdi și-ți di, că cea ce simtu eu nu póte fi decâtu o blândă înclinare de soră. Acésta însă e cu totul altceva.“

„Dar cum s'a întâmplat?“ o întrebai eu cu multu interesu.

Și acum imi istorisi ea, cum unu june bărbat i-a declarat amorul său și cum elu cu totă obiēcarea ei, că diua și cu nóptea nu se potu uni, a rămasu neclintit și că o a rugat, ca în terminu de o săptămână să-i de răspuns dacă voiesce să fiă soția lui.

„Și acum“, termină ea, „după ce cunosci acésta întâmplare romantică, spune-mi scumpul și vechiul meu amic: care-ți e sfatul, ce mi-lu dai.“

„Părerea mea“, i răspunsei, „e că acelu bărbat e nobil și generos. Imi spuneai odată cățu de multu doresci să-ți veți fața. Elu și-o a arătat în totă frumșea ei. Primesce cuvēntul meu cu garanția, că elu îți va fi o oglindă sinceră.“

Acésta asemănare plăcu Elvirei foarte multu și am

trebuită să-i promită, că peste o săptămână o voi cerceta érași, ca să aflu sórtea acelu bărbatü mie necunoscutü.

Când la întélnire eramü érași singurü ea më primi dicéndu'mi:

„Avenü érași sciri importante! Tocmai acum și curatü numai din întémpare am aflatü, că scumpi mei părinți și-au pierdatü starea și că din considerări de iubire pentru mine și pe lângă mari jertfe din partea lorü mi-au tăinuitü acésta. Nu voiü mai comunica niménu, afarä de d-ta, descoperiréa mea — inima mamei mele ar trebni să se frângä, dacă tóte manevrele miei, pe cari le-au întrebuințatü pentru ca să-mi ascundä adevéru, ar fi rămasü fără rezultatü. Imi voiü da aerulü, ca și când așü crede, că tóte suntü ca și mai 'nainte și sum decisä ai scäpa de ruinä. Domnulü Gaston Werner acum potü să-ți spunü numele lui, a fostü aci ca să-și audä sentința. L'am întrebatü, decä elü în faptä nutrește pentru mine acele sentimente, despre cari mi-a vorbitü acum optü zile în modü atâtü de căldurosü.“

„De sigurü“, imi răspuse elä, „te-am iubitü atâtü pentru caracterulü, câtü și pentru frumșețä d-tale.“

„Mi-se pare, că séméni cu o oglindä, care măgulesce“, — 'i dăsei eu. „Când vorbești mi-se pare ca și când m'așü vedé în cuvintele d-tale.“

„O, dacă mi-ar fi numai permisü să-ți fiu o oglindä fidelä“, — redise elü — „care să reflecteze tóte calitățile d-tale bune, și tóte virtutile d-tale. Invoesce-te să fi a mea. Eu am o micä avere; nu vei duce lipsä de nimicü și eu voiü face totü, ce-mi va sta în putere, ca să te fericescü.“

La aceste cuvinte më eugetam la părinții mei, la sëräcirea lorü, că măritișulü meu i-ar puté mântui!

„Și dacă m'așü decide óre să devinü soția d-tale“, 'i dăseiu eu, „nu vei regretä óre, și încă peste puçinü timpü pasulü, care l'ai făcutü. Alții potü să te admire — eu nu te voiü puté măguli pentru-cä nu-ți potü vedé fața.“

Atunci elü oftä din greu. „Ah, acésta imi aduce aminte de unü lucru, pe care nu-mi e permisü să-lü tăinuescü. Eu numai frumosü nu sum, d-șörä Elviro. Më vei finé de egoistü, dar ori câtü de uritü așü fi, totuși te iubescü din tótä inima.“

„Am ficsatü cunünia nösträ la începutulü lunei viitóre“, continuä Elvira, „și ori cum va fi, bine séu réu, unü lucru e sigurü, părinții mei vorü avé tot-déuna unü adäpostü la mine.“

(Va urma.)

Literaturä poporalä.

Doine dela Lipova (Bänatü.)

Anđite dela: **Juliu Luțai** plugariu și dela corista **Victoria Birișü**
publicate de **Alesandru Munteanu** alui **Vasiliu**.

— Sue-mé bade călare
Pe murguțulü d-tale!
— Sui-te-așü mändrä sui,
Darä murgu-i tinerelü
Nu sufere doi pre elü.
— Bade, Bade, dragulü meu,
Dacă-i bade rëndu-așa,
Fä-mé luminä de séu
Și më bagä 'n sinulü täu.
Și më du bade cu tine;
Unde tu bade 'nserezü,
Cu mine te vederezü;
Feciorü te-orü întreba
Ce luminä e d'astă?
Asta-i luminä de séu,
Mändruța din satulü meu;
Asta-i luminä de cërä
Mändruța dintr'a mea țerä.

✱

Mändrä ochișorii tãi,
Multü așü da să fiä-ai mei,
Cä-mi punü capulü pentru ei;
Mändrä buze subțirele,
Multü așü da să fiä a mele,
Cä-mi punü capulü pentru ele.

✱

Morü mändruțä și m'apriudü,
Când te vedü pe drumü trecëndü,
D'albe póle scuturändü,
Și din mână ventü făcëndü.

✱

Mändrä cu-ochii tãi cei dragi
De pe uliță më tragü,
Și 'n casä la voi më bagü;
Mändrä cu-ochii tãi cei dulci
De pe uliță m'aduçi,
Și 'n casä la voi më culçi.

✱

Dragu-mi mändrä de tine
Când te vedü incinsä bine,
Cu cătrintä dela mine,
Cumpératä din cetate
Cu trei zloiți și jumătate

✱

— Frundä verde nalhä d'albä,
Iubescü-mé mändrä dragä!
— Iubiasec-te maică-ta,
Cä eu nu portü grija ta,
Cä eu dëu m'oiu mărita.

(Vorü urma.)

Din caracterele lui La Bruyère.

Comunicate în românesce de I. Barițiu.

(Urmare.)

E consultă, ca cui va să-i placă a-și ceti lucrările sale acelora, cari știu destulă pentru a le corege și ale aprefia.

A nu primi să fiă nici sfătuită nici coresă în lucrarea sa, e ună pedantismă.

Se cuvine, ca ună autoră să primescă cu o modestia egală, atâtă laudele câtă și critica, ce se face lucrărilor sale.

*

Aceași justetă a spiritului, care ne face se scriemă lucruri bune, ne face se presupunemă, că ele nu suntă destulă de bune pentru de a fi cetite.

*

Ună spirită mediocru crede, că scrie divină; ună spirită bună crede, că scrie rezonabilă.

*

Mi-s'a recomandat, dice Ariste, să-mi citescă lucrările mele lui Zoil, o am făcută, ele au făcută impresiune asupra lui și mai înainte de a-și fi luată timpă se le afle rele, le-a laudată câtă de modestă în presența mea și după aceea nu le-a mai laudată nimeni: ilă scusa și n'am așceptată mai multă dela ună autoră; ilă deplângă chiar de a fi ascultată lucruri frumoșe, pe cari nu le-a făcută elă.

*

Plăcerea de a critica ni răpesc pe acea de a fi viu mișcați prin lucruri prea frumoșe.

*

Ce dici despre cartea lui Ermodor? Că ea e rea, răspunde Antim. Că ea e rea? Da ea e rea, continuă el, acestă carte, seu că ea merită mai pucina, ca lumea să vorbescă despre ea. Pentru ce nu mai adauge el, că Fulvia și Melania o au condamnată, fără că se o fi cetită și că elă e amică ală Fulviei și ală Melaniei.

*

Teocrin știe lucruri destulă de folositoare; elă are sentimente totdeuna sigulare; e mai pucini profundă, decâtă metodică, elă nu exercită decâtă memoria sa; elă e distrasă desprețuitoră și pare în tot-deuna că ride în sine-și despre cei, ce crede, că nu-lă valorază în de-ajunsă. Intemplarea face, ca eu să-i citescă lucrarea mea, elă o ascultă; o citește și-mi vorbește despre a lui. Și despre a d-tale, imi veți dice, ce părere are? Vi-o am spusă deja, elă imi vorbește despre a lui.

(Voră urma)

Diverse.

Monarchulă nostru la Bistriță. Programulă călătoriei celei mai apropiate a Monarchului e următorulă: În 29 Augustă plecă dela Ischl la Cilli, unde sosescă în 30 Augustă; urmază primirea de cătră autorităși. La 8 ore dim. serviciu divină, la 9 ore primescă delegațiună; după amedi la 2 ore musică pe promenadă; la 5 ore prândă de gală, la 8 ore retragere de musică cu torțe și iluminațiune. În 30 Augustă exerciți de trupe. În 1 Septemvre exerciți de trupe, sêra plecă la Schwarzenau, unde sosescă și regele Saxoniei, și principele de Saxonia George, sêra musică cu torțe. În 3 Septemvre voră călători înalți oșpeți la Horn, unde va veni împêratulă germană, voră urma exerciți de trupe, după cari autoritășile voră aduce omagiă împêratului germană. În 4 și 5 Septemvre exerciți de trupe. În 6 Septemvre misă în capela de curte, sêra prândă de curte. În 7 Septemvre exerciți de trupe după cari împêratulă germană, regele Saxoniei și principele George voră pleca, Monarchulă nostru insă d. am. va sosi la Viena. În 8 Septemvre va rămână în Viena. În 9 Septemvre va plecă la Galgoc-Leopoldstadt, unde va fi primită de autorităși și va primi delegațiună. În 10 Septemvre exerciți de trupe. În 11 Septemvre exerciți și plecare la Bistriță. În 12 Septemvre Sâmbată la 12 ore 50 minute va sosi în Bistriță, unde va fi primită la gară de căpeteniile autoritășilor locale și de superiori corpului de armată. De aici va merge cu trăsura până la cuartirulă, ce i-s'a pregătită în casa comitatului. Sêra la 6 ore prândă. Duminică în 13 Septemvre la 8 ore dim. serviciu divină, la 9 ore va primi pe dignitarii curții, preoțimea, autoritășile etc. Sêra la 6 ore prândă. Luni în 14 Septemvre exerciți cu divisiunea 16 și 35. Sêra la 6 ore prândă. Marti în 15 Septemvre exerciți cu divisiunea 16 și 35. Sêra la 6 ore prândă. La 8 ore sêra va pleca cu trenă separată la Timișora. În 16 Septemvre va sosi în Timișora unde va fi primită la gară, va primi delegațiună, la dejună va fi la episcopă, după amedi va visita espositiunea și apoi va pleca la Viena. — În intrăgă călătoria va fi însoțită de adjutanți contele Paar și Bolfras, subcolonelulă Poten și maiorulă contele Schaffgotsch, căpitanulă Vivenot, contele Wolffenstein, mediculă de curte Dr. Kerzl, atașati militari Deines și Brusati; la manevrele trupeloră insă voră fi de față numai ministru de esterne contele Kálnoky, Turn și principele Taxis, Papay, Sachs, Giesl, Lonyai, secretarulă de curte br. Hahn și consilierulă împêrătescă Skibniewsky.

Sciri politice. Proiectul pentru reforma administrației comitatense are 279 paragrafi. După o desbatere mai îndelungată s'a votat paragraful primă, în care se recunoște numirea funcționarilor, dar numai în principiu. Se susține, cu se va pune la desbatere și un nou paragraf 2, în care se dispune aducerea unui proiect de lege privitor la organele administrative din comitate și la cercul lor de activitate, la autonomia comitatelor, la organizarea comitatelor administrative și la jurisdicțiunile administrative ale comitatelor. Ceilalți 277 parafi ai proiectului de sub întrebare, se dice, că s'au delăturat cu totul. În 17 Augustu s'au închis atătu camera deputaților, cătu și a magnaților, avându a se redeschide în 3 Octobree.

* * *

Pensionarea învățătorilor. După foia „Unirea” aducemu la cunoștința învățătorilor, că ministrul ungurescu de culte și instrucțiune publică a ascernut în timpul din urmă camerei un proiect pentru modificarea articolului de lege XXXII din 1875 referitor la pensionarea învățătorilor. După această lege aveau a fi pensionați numai învățătorii și învățătoarele dela școlile populare, dela institutele de caritate și filantropice, precum și dela asilele de copii. Minimul precum și maximul unei pensii era de 300 fl., era pentru învățătorii și învățătoarele dela școlile populare superioare de 400 fl. Subsidium pentru o veduva de învățător era de 40% din salariul bărbatului, adecă de 120 fl. la an. Dacă și veduva a fost învățătoare și prin urmare și densa îndreptățită la pensie, atunci densa după bărbatul ei nu se împărtașia din pensie, ci numai după serviciul ei propriu. Un orfan de amândoi părinți, dacă unul dintre părinți a funcționat ca învățător, primia un subsidium de 50 fl., era dacă a funcționat ca învățător amândoi părinți, un subsidium anual de 75 fl. Dacă mama orfanilor era în viață, un orfan primia câte 25 fl. la an; era dacă mama avea pensie ca învățătoare, și nu după bărbat, orfanii primiau numai câte 20 fl. Taxele pentru cei îndreptățiți la o pensie anuală de 300 fl. erau statorite în 2% adecă în 6 fl., era pentru cei îndreptățiți la o pensie anuală de 400 fl. în 3% adecă în 12 fl.

După noul proiect de lege favorul pensiei se estinde și la învățătorii și învățătoarele dela școlile de praxă de pe lângă preparandii, dela institutele umanitare, dela școlile comerciale și industriale inferioare precum și dela alte institute populare. Minimul pensiei e de 300 fl., era maximul se estinde până la salariul întreg al respectivului învățător. Astfel deci dacă

vre-un învățător sau învățătoare a avut un salariu mai mare de 300 fl., atunci de basă la pensionare se socotese salariul întreg. Și anume după 10 ani de serviciu pensia va fi de 40% din salariu, era dela 10 ani în sus se adaugă la tot anul câte 2%. În salariu se va computa nu numai salariul în bani, ci și venitele din pământ etc.

Pensia vedurilor după salariul, de 300—600 fl. al bărbatului va fi 50%, era după salariul, ce va trece peste 600 fl. va fi de 25%.

Învățătoarele primesc pensii întocmai ca și învățătorii și primesc pensie și dacă le trăiesc bărbatii, ba încă și în casul, dacă ar avea pensie după bărbat, sau dacă s'ar mărita.

Învățătorii cu un salariu mai mic de 300 fl. se vor pensiona după norma celor cu salariu de 300 fl.

Orfanii rămași cu mamă veduvă, cu subtragerea unuia, primesc $\frac{1}{6}$ parte din subsidium mamei, așa însă, că subsidium tuturor orfanilor, nu poate întrece subsidium, celălăl primește mama.

Orfanii de amândoi părinți afară de subsidium amintit mai primesc încă 25 fl., era dacă amândoi părinți au funcționat ca învățători, atunci primesc 50 fl. la an.

Învățătorii și învățătoarele vor avea să plătesc în fondul de pensie 2% din salariul acela, ce se socotese de basă la pensionarea lor.

Aceste determinări vor intra în vigoare în 1 Ianuarie 1892.

* * *

Hymen. Drd. *Iacobu Popu*, prof. gimn. în Năsăud și *Cornelia Lupu*, institutoare, și-au serbat cununia lor în 30 Augustu n. c. în capela episcopescă din Gherla. — Felicitările noastre!

Necrologu. *Maria Cupcea*, ca soție; *Emilia, Aurelia, Maria și Iulia*, ca fiice; *Gabrielu, Alexandru și Pavelu*, ca frați cu inima plină de durere aduc la cunoștința tuturor amicilor, consăngenilor și cunoștințitorilor, că **IOANU CUPCEA**, preot gr. cat. în Măgheruş și-a finit cursul vieții sale neobosite Duminecă în 30 Augustu n. c. la 10 ore a. m. în al 45-lea an etății și al 17-lea an al căsătoriei. Rămășițele pămentese s'au înmormântat în 1 Septembrie la 2. ore d. a. Fiă-i țerina ușoră și memoria binecuvântată!

Posta redacțiunei.

St. B. Poiană. Aseptămă cu plăcere.
I. P. C. în A. V. Suntem înțeleși.
D. S. Maieru. Urmăză epistolă.

◆

In numărul trecut al ziarului nostru din erore de administrație s'a indus la acest loc o notiță eronată referitoare la preul abonamentului. Astăzi emendând erorea statorim preul abonamentului fșiei noastre dela aparițiunea ei (1/13 Aug.) până la anul nou la suma de 1 fl. 50 cr. Teologi, învățători, studenți, suboficieri, sodali etc. primesc abonent decă, cari au binevoit a ni trâmte mai mult de 1 fl. 50 cr. binevoescă a dispune, ca întrecământul său se li-lu retrămitem prin post, ori se-lu computăm în preul abonamentului dela anul nou încolo.